

centraliseringen

ekonomiska krisen i början av 1930-talet ungefär 20 procent mer än metallarbetarna, vilket ansågs driva på inflationen och missgynna alla. Därför var man överens om att exportindustrin borde vara löneledande.

För att en sådan kontroll över lönebildningen skulle bli möjlig krävdes en omfattande centralisering. SAF var redan strikt hierarkiskt uppbyggd, men inom LO hade vid denna tid de enskilda förbunden det avgörande inflytandet, eftersom avtalen godkändes först efter medlemsomröstningar.

Successivt lyckades också

exportindustrins representanter stärka sina positioner, samtidigt som arbetarna i den inhemska industrin pressades tillbaka och förlorade i inflytande. 1933 slog byggmästarna till med en storlockout som varade i nästan ett år och resulterade i att LO till sist accepterade rejäla lönesänkningar för byggnadsarbetarna. Efter krisen, i mitten och slutet av 1930-talet, kom också ett starkt uppsving för exportindustrin. Och det blev också dess representanter som kom att förhandla fram Saltsjöbadsavtalet och den centralisering av löne-

bildningen som här beslutades om.

En förutsättning för det var alltså att LO:s centrala makt stärktes. Så skedde också på kongressen 1941, där bland annat medlemsomröstningarna avskaffades och LO gavs vetorätt över strejker där mer än 3 procent av medlemsantalet deltog. Därmed hade förutsättningarna för "den svenska modellen" byggd på förtroende och samverkan mellan arbetsmarknadens topporganisationer skapats.

Men syndikalisterna, som tog avstånd från centralisering,

stod vid sidan av. Och fick betala dyrt för det. Inom byggnadsbranschen, där syndikalisterna var starka, avtalade arbetsgivare och LO-fack redan på 1920-talet om organisationstvång, vilket innebar att syndikalistiska arbetare avskedades, ett förfarande som också fick stöd av Arbetsdomstolen. Enligt Swenson lovade LO också i ett hemligt åtagande att bidra med arbetskraft under syndikaliststrejker. Uppgiften är minst sagt intressant och det är synd att han inte presenterar sitt källmaterial och sin analys så att

läsaren förstår hur han kommer till den slutsatsen.

Sammantaget påverkades SAC i hög grad av det nära samarbetet mellan LO och SAF. Från 1934 började organisationen tappa medlemmar och har fortsatt att göra så sedan dess.

Vad hade inte en starkare, kampinriktad facklig rörelse betytt i dag, när arbetsgivarna utnyttjar den ekonomiska krisen för att gå till offensiv mot arbetarklassen och den svenska modellen har krackelerat?

HANS FALK

radar@arbetaren.se

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.